

EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISME NAGRINĖJAMOS BYLOS SANTRAUKA

Bylos pavadinimas:	Norbutas ir Šamatulskis prieš Lietuvą
Bylos numeris:	Nr. 11330/24
Konvencijos straipsniai:	8 straipsnis (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) ir 14 straipsnis (diskriminacijos uždraudimas) kartu su 8 straipsniu
Perduota Lietuvos Vyriausybei:	2026-01-15
<i>Faktinių aplinkybių, skundų ir bylos dalyko santrauka.</i>	
<p>Pareiškėjai skundžiasi dėl to, kad Lietuvos teisės sistema nesudaro galimybės registruoti tos pačios lyties asmenų santykių nei santuokos, nei civilinės partnerystės, nei jokios kitos teisinio pripažinimo formos pagrindu.</p> <p>Pareiškėjai – du tos pačios lyties vyrai, Lietuvos Respublikos piliečiai, kurie daugelį metų gyvena kartu Vilniuje kaip pora.</p> <p>2023 m. balandžio 20 d. pareiškėjai kreipėsi į Vilniaus civilinės metrikacijos skyrių, prašydami įregistruoti jų santuoką. 2023 m. balandžio 21 d. šis prašymas buvo atmestas, nurodant, kad pagal galiojančią teisę santuoka gali būti sudaroma tik tarp skirtingų lyčių asmenų.</p> <p>Pareiškėjai šį sprendimą apskundė teismui. 2023 m. liepos 28 d. Vilniaus miesto apylinkės teismas jų skundą atmetė, pažymėdamas, kad pagal Konstitucijos 38 straipsnio 3 dalį santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu, todėl teismas neturi teisinio pagrindo tenkinti pareiškėjų reikalavimo.</p> <p>Pareiškėjai pateikė apeliacinį skundą Vilniaus apygardos teismui, kuriame teigė, kad pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į naujausius tarptautinės teisės ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos pokyčius, susijusius su valstybių pozityviaja pareiga teisiškai pripažinti ir apsaugoti tos pačios lyties porų šeiminius santykius. 2023 m. lapkričio 21 d. Vilniaus apygardos teismas apeliacinį skundą atmetė, nurodydamas, kad nors teismai privalo atsižvelgti į Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudenciją, esamas konstitucinis reguliavimas aiškiai ir nedviprasmiškai nustato, jog santuoka gali būti sudaroma tik tarp vyro ir moters, todėl nacionaliniai teismai privalo taikyti galiojančią vidaus teisę.</p> <p>2024 m. vasario 22 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atsisakė priimti nagrinėti pareiškėjų kasacinį skundą.</p> <p>Pareiškėjai Europos Žmogaus Teisių Teisme, remdamiesi Konvencijos 8 straipsniu, skundžiasi, kad Lietuvos teisės sistema nesuteikia jokios galimybės teisiškai pripažinti jų santykių kaip šeimos, taip paneigdama jų teisę į šeimos gyvenimą bet kokia forma. Pareiškėjų teigimu, toks teisinio pripažinimo nebuvimas taip pat prilygsta ir diskriminacijai dėl seksualinės orientacijos, pažeidžiant Konvencijos 14 straipsnį kartu su 8 straipsniu.</p> <p>Šioje byloje Europos Žmogaus Teisių Teismas vertins, ar Lietuvos Respublika, neįtvirtindama jokios teisinės tos pačios lyties porų santykių pripažinimo ir apsaugos formos, pažeidė pareiškėjų teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą pagal Konvencijos 8 straipsnį. Taip pat spręs, ar pareiškėjai patyrė diskriminaciją dėl seksualinės orientacijos, pažeidžiant Konvencijos 14 straipsnį kartu su 8 straipsniu.</p>	